

יום טוב פרק שני ביצה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ב מהל' חגיגה
הלכה ד'
ב מיי פ"ח מהל'
מדות הלכה ד'
ג א מיי פ"ח מהל'
זכה הלכה כ' סגמ
לאון פ"ב טו"ש ח"מ ס"י
רג ספיק יב רבך אלפס
כ"ב פ"ט דף גג ע"ב:
ג ד ה מיי פ"ג מהל'
מעשה הקרבנות ה"ו
סגמ עשין קפג:
ג ד ו מיי פ"ג מהל' יב:

רבינו חננאל

הזכיר מעשה שרומה לו, והוא דאמר רב הוה ברתיה אי בעי שקיל ואי בעי לא שקיל. ודייקין מינה טעמא דהוה ליה ולניסיב, אבל אי פריש ואמר לניסיב והבו ליה, אי נסיב ברתיה שקיל, ואי לא נסיב לא שקיל. תני תנא קמיה דרי יצחק, מאי דכתיב ויקרב את העולה ויעשה כמשפט, כמשפט עולת נדבה, מה עולת נדבה כתיב בה אע"פ עולה קרבנו מן הבקר וגו', וכתיב בה וסמך ידו על ראש העולה וגו', כך עולת חובה טעונה סמיכה. אמר ליה זו לבי"ש היא דאצ"ג דכתיב סמיכה בשלמי נדבה, שואמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו', וסמך ידו על ראש קרבנו, כיון דבשלמי חובה לא כתיב סמיכה לא יליפי הני מוהי, ולפיכך שנו ביש במשנתנו מביאין שלמים ואין סומכין, דאי ביה כיון דגמרי שלמי חגיגה חובה לבי"ש לא היה צריך לתבוע כמשפט הלימוד הימנו סמיכה בעולת חובה, אלא אפילו בלא פסוק יליף עולה מעולה, כמה דילפי שלמי חובה משלמי נדבה. ורחיקין ומאמר דבי"ה זה ששינוי סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה למדו אותה, דלמא חובה מחובה שלמי חובה מעולת חובה ועולת חובה גופה ביניא קרא מפורש שיש בה סמיכה, ולפיכך אתא כמשפט לומר מעולת חובה טעונה סמיכה. ואמרין (ל) למה דחית שלא למדו סמיכה לשלמי חובה משלמי נדבה, דאיכא למיפך מה לשלמי נדבה שכן מצויין בכל השנה כולה ולפיכך טעונן, אבל שלמי חובה שאינן אלא בימים טובים בלבד לא, עולת חובה נמי איכא למיפך מה לעולה שכן כליה, תאמר בשלמי חובה שאין עולה מחול למזבח אלא דם וחלב בלבד. ופיקוקין אלא [אתיא] מבינייהו, כלומר אתיא משתיין מעולת חובה ושלמי נדבה. ושלמי חובה לבי"ש לא בעי סמיכה, והתניא אי"ר יוסי לא נחלקו ביש וביה על שלמי חובה שטעונין כו'. ת"ר מעשה בחלל שחביא עולה לעורה למסוך כו'.

נזיר ואינו מגדל. ודוקא דקאמר הכי אזל אס אמר אפכא על מנת שאכלא משום חגיגה הרי עלי תודה לא וכן נזיר וכן משמע בסמוך דקאמר דטעמא דלמור הוה ליה ולניסיב כו' וכן פי' בקוטנ' שפירש טעמא משום דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגזוה כמסירתו להדיוט וכי אמר ע"מ לאו מילתא היא:

ויקרב את העולה ויעשה כמשפט
רש"י דקאי אעולה של אהרן שנאמר צ"פ שמיני ולא נירא דהא קאי אעולת צבור. דהכתיב שעיר העם ומד אח"כ כתיב ויקרב את העולה ועולה של אהרן מפורשת בפסוק אחר בצרשה לך נראה דלפין הכי נמי דקאי אעולה של צבור לומר ע"י עולת חובה שטעונה סמיכה. ומינה דלמור התם דלפין טעונין סמיכה בקרבנות צבור אלא בשמי קרבנות וזו אינה מן המניין אלא (פר) על ע"ז ופר של העלם דבר ולפי' רש"י דפירש דהכא מיירי בקרבן של אהרן שהא קרבן יחיד נחא וי"ל דהא דקאמר דלפין לרייכין סמיכה אלא צ"ב קרבנות היינו דוקא בקרבנות שהן לדורות אצל הכה מיידי בקרבן המלוואים שהיה לפי שעה ומי"מ קשה דהיינו יליפיין דורות משעה דקא למד על עולת חובה שטעונה סמיכה ועוד הכי יליפיין יחיד מנצור דהא פי' דקרא דועשה כמשפט מיירי בקרבן צבור ולפי' רש"י נחא ועוד י"ל שניא השוה לשניהם הואיל וגלה לנו קרא דויקרב את העולה וגו' דילפיין שעה מדורות וקרבן צבור מקרבן יחיד דכתיב אדם כי יקריב לדורות וה"ה דילפי דורות משעה ויחיד מנצור. ועוד אמר הר"מ דיש לישב פי' רש"י ולעולם פשטיה דקרא דויקרב העולה מיירי בקרבן צבור ואי קשיא הא אינה טעונה סמיכה דקאמר צ"ב סמיכות צבור י"ל דלפין ה"נ אלא אס אינו ענין לקרבנות צבור דהא ק"ל דלפין טעונין סמיכה אלא בשמי קרבנות צבור וזו אינה מן המניין תהוה ענין לקרבנות אהרן שהא קרבן יחיד. דהא דל"א גמרי ש"מי חובה בו. השמא אית ליה לרבי יצחק צר אבא דטעמא דבי"ש דלמרי אין סומכין היינו משום דלפין טעונין סמיכה ולא כרבי יוסי דקאמר בסמוך דלפניו נתקף כו' ורש"י פי' במתני' טעמא משום שבות שמשמש בצעלי חיים ויפה פי' א' דצ"פ אין דורשין (חגיגה דף טו): משמע דצהכי פליגי לרבי יוחנן:

דלמא מעולת חובה גמרי.
ואס תאמר והא הוה דבר הגזל מן ההיקש דעולת חובה לא ידעין אלא מנדבה דכמשפט ודבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצו וי"ל דבעיא היא צנצחים (דף ג) אס חוזר ומלמד צננין אצו ולא ויכא קאמר אס תמני לומר חוזרין ומלמדין צננין אצו דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליפיין והביא

ואגלח ממועות מעשר שני מהו א"ל גמרי ואינו יוצא נזיר ואינו מגלח: ההוא גברא דאמר להו הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולניסיב ברתיה אמר רב פפא יארבע מאה שקיל ובררתיה אי בעי נסיב אי בעי לא נסיב טעמא דאמר הבו ליה ולניסיב אבל אי אמר לניסיב והבו ליה אי נסיב שקיל ואי לא נסיב לא שקיל: יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה א"ל רבינא למרימר אתון הכי מתניתו לה אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מתניתין לה: תני תנא קמיה דר' יצחק בר אבא ויקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה למד ע"י עולת חובה שטעונה סמיכה א"ל דאמר לך מני ביה שמאי היא דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה היא בית הלל כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה עולת חובה נמי לא תבעי קרא דגמרי מעולת נדבה וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דלמא מעולת חובה גמרי ועולת חובה גופא בעיא קרא מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי שכן מצויין מעולת חובה נמי לא גמרי שכן כליה (אלא) אתיא מבינייהו וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה והתניא אמר רבי יוסי הלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך על מה נחלקו על חכפ לסמיכה שחייבה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי בר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על חכפ לסמיכה שחייבה שצריך על מה נחלקו על הסמיכה עצמה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך: ת"ר מעשה בחלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביו"ט חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו שהיה יודע שהלכה כבית הלל ושלא

ואגלח ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב ציוס נגלחמו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלח. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגזוה כמסירה להדיוט וכי הדל אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: הוה גברא. מנהי מחמת מיתה היה: להא שמעתא. דלמור הרי עלי תודה ולא אלא זה ידי חגיגה: משמיה דנפשיה. ולא אמר לה בלשון צעיר אלא מאלו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח ממועות מעשר שני נזיר ואינו יוצא נזיר ואינו מגלח: אהון הכי מסנינו לה. מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: און כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסנינו לה. דלמד ליה ר' יוחנן הכי: ויקרב את העולה עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): ויעשה כמשפט. מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיק כמשפט המפורש בעולת נדבה צוירא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וצול נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (ל) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: דאמר לך מני הא דליצטרך קרא להכי ולא גמר לה צננין אצו דמה מנינו צנצחה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: צ"ש הלא דלמור במתניתין מביאין שלמים על י"ט שהן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צוירא כתיב בשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' (ל) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מנזיה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צנצחה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צעיר סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: ומתאי דביס הלל כו'. דלמא לעולם חובה מנדבה לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צעיר האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעין סמיכה לא

ועשה כמשפט. בעולת חובה כתיב יחיה ציוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים וכתיב סמיכה מעולת חובה (מנחות צג: ברכ"ה). לומר על עולת חובה שטעונה סמיכה. כיון האי דלמלוואים ועולת חובה כמותה חובה היא (שם).

מוסף תוספות
א. דלפיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"פ. ב. דהיינו מעולת המלוואים שהיא צבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"פ. ג. משמיהו למלוואים שהיא קרבן צבור וליפי שעה. ס.

(א) [מנחות ל: 15:] (ב) [עין תוספות וזכ"ס ג' ד"ה אס:] (ג) [רש"י ל"ג, ד:] (ד) [ברכות מב. זכריס לג. מנחות ג' ג.] (ה) [תוספות לחגיגה פ"ג, ב:] (ו) [קדושין מט: 1:] (ז) [ויקרא לז, א:] (ח) [ס"א ושאה] (ט) [ויקרא ג, ו:] (י) [ויקרא לז, ט:] (יא) [שעיר,]

תורה אור השלם

1. ויקרב את העולה ויעשה כמשפט: ויקרא ט טו

גליון הש"ס

נב' אבר רב פפא ארבע מאה שקיל. עי' נדרים מה ע"א ברין ד"ה לא שט: רש"י ד"ה ב"ש בו' לא רחיקן סמיכה דידהו. וק"ל לפי מה דקיימין עתה דבי"ש י"ל סמיכה כולל בשלמי חובה גם חול אסור דהו עזרה בקדשים דהא גם יוצא לא מוקף מתעבת צנצחים רק הוה סמיכה בכל כמו כמ"ש רש"י במתניתין וי"ע:

הגהות מהר"ב

נישבורג

(א) תוס' ד"ה דלא נמרי וכו' דכ"פ אין דורשין משמע דכתיב פליגי לריי. כ"ב עי' פסחים פ"ט ע"א תוס' ד"ה ואלו וכו':

מוסף רש"י

ועשה כמשפט. בעולת חובה כתיב יחיה ציוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים וכתיב סמיכה מעולת חובה (מנחות צג: ברכ"ה). לומר על עולת חובה שטעונה סמיכה. כיון האי דלמלוואים ועולת חובה כמותה חובה היא (שם).

מוסף תוספות

א. דלפיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"פ. ב. דהיינו מעולת המלוואים שהיא צבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"פ. ג. משמיהו למלוואים שהיא קרבן צבור וליפי שעה. ס.